



להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאללאק זצלה"ה
אבדק"ק סאטמאר
בטל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים



בס"ד | אחרי קדושים תשנ"ה | גליון מס' 161 | שנה ד'

דברי תורה על פי הספה"ק "קודש הילולים"

אחרון הכון יבוא אל הקודש עם זכויותיו כאהבה שלום

דבר אל אהרן אהרן ואֵל יבא בכל עת אל הקדש וגו' כי בעֲנֵן אֶרְאֶה עַל הַכֹּהֵן (ויקרא טז, ב).

(תענית ט, א), לפי שגם הענן היה משווה ההרים והבקעות במדבר (מדרש תנחומא פרשת בשלח ג).

ובזה יש לבאר את הפסוק בדרך רמז, "ואל יבוא בכל עת אל הקדש", אלא "כי בענן", כלומר רק בזכות מעשה הענן הרומז לענוה ושלוש וזיכוי הרבים, בהיותו "אוהב שלום ורודף שלום", בזכות כל אלו יבוא אל הקדש. (ח"א שסב)

בית המקדש היה קיים רק כשמרד את השבת

בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז, ג).

ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת. שעל זה אמר הכתוב, "בזאת יבא אהרן אל הקדש", כלומר ת"י שנים כמנין "בזאת", יבוא אהרן אל הקדש "בזכות השבת", ומכיון שלא שמרוה נחרב הבית כשמלאו ת"י שנותיו. (ח"א שסה)

פירש רש"י, "בזאת" גימטריא שלו ארבע מאות ועשר, רמז לבית ראשון. ובמדרש (ויקרא רבה כא, ו), בזכות השבת, שנאמר (ישעיה נב, ב) "אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו". אפשר לפרש שנרמז כאן מה שאמרו חז"ל (שבת קט, ב), "לא חרבה

ממורא וכיבוד אב ואם נלמד לאהבת ד' ויראתו

איש אמו ואביו תיראו ואֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ (ויקרא יט, ג).

בדברים. והיינו ששניהם שווים לענין כיבוד ולענין מורא. והנה בלוחות הראשונות כתיב (שמות כ, ח), "זכור את יום השבת לקדשו", ובלוחות השניות כתיב, "שמור את יום השבת לקדשו" (דברים ה, יא). ופירש הרמב"ם (שמות שם), דזכור כנגד מצוות עשה ושמור כנגד מצוות לא תעשה. וכתב, ששורש קיום מצוות עשה הוא אהבת ד', והזהירות במצוות לא תעשה היא מיראת ד', ע"כ. ושניהם בדיבור אחד נאמרו (ראש השנה כז, א), כי צריך אהבה ויראה בשווה.

וזהו שאמר הכתוב, "איש אמו ואביו תיראו", היינו שלימדנו הכתוב ששניהם שווים לכיבוד ולמורא, כלומר אהבה ויראה. ומכאן נלמד לאהבת ד' ויראת ד', הרמזים ב"את שבתותי תשמרו", לשון רבים, דהיינו שני הציוויים על השבת, שבלוחות הראשונות ובלוחות שניות, "זכור ושמור", אהבה ויראה, כי צריך את שניהם בשווה. (ח"א שעא; ח"ב קנח)

מצוות תוכחה כשמקבלים ממנו

הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֹטֵא (ויקרא יט, יז).

וזהו, "הוכח תוכיח את עמיתך", אך זהו דווקא כשהוא מקבל ממך. אבל "ולא תשא", שלא תרים ותגדיל "עליו חטא", שתיזהר שלא תגרום להגדיל את חטאו, שיעשה מזיד, כשלא ישמע אל התוכחה. (ח"א כ"ג)

הנה אמרו חז"ל, שבאיסור שאינו מפורש בתורה, אם יודע שלא יקבלו תוכחתו אל יוכיח, ד"מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין" (ביצה ל, א ועיי"ש בראש סי ב).

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ד' (ויקרא יט, ל).

אפשר לפרש על פי מאמר חז"ל (שבת קיט, ב), "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת". וזהו הרמז בפסוק, "את שבתותי תשמור",

וממילא לא ייחרב בית המקדש, וכך תוכלו לקיים "ואת מקדשי תיראו".

(ח"א שעב)

על האדם לתקן דרכיו בצעירותו, בטרם יבוא ימי הזקנה

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן (ויקרא יט, לב).

וזהו הרמז, "מפני שיבה תקום", אם יתקן את מעשיו לפני שהגיע לימי השיבה והזקנה, ועברו ימי נעוריו כדבעי, אזי "והדרת פני זקן", ימי זקנותו יהיו מהודרים. כי כיון שיצאו רוב שנותיו כתיקונם, שוב לא יחטא. (ח"א שעג)

בזהר הק' (ח"ג, פ"ב) פירש, שיתקן דרכיו כבר בשנות נעוריו, קודם שיבואו ימי השיבה. ועוד אמרו חז"ל (יומא לח, ב), "כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא".

פרקי אבות

כל ישראל ערבים זה בזה, והחובות וגם הזכויות נזקקים לכולם

הכל נתון בערבון וכו', ונפרעין מן האדם מדעתו ושללא מדעתו, ויש להם על מה שיסמכו. והדין דין אמת, והכל מתקן לסעדה (פ"ג מט"ז).

וזהו שאמר התנא, "הכל נתון בערבון", כל ישראל ערבים זה בזה. "ונפרעים ממנו מדעתו", אלו חטאי עצמו. "ושלא מדעתו", אלו חטאי אנשי ביתו ואנשי עירו, שהיה בידו למחות בדם ולא מיחה. "והדין דין אמת", שלא ירהר אדם אחר מידה זו, למה עשה השי"ת כן שיכשלו איש בעון אחיו (סנהדרין שם על פי ויקרא כו, לו). כי עשה כן, כדי שיהא "הכל מתקן לסעודה", כלומר שגם הזכויות, המצוות והמעשים טובים שכל אחד מהם עושה, ייזקפו לטובת כולם. כדי שכל אחד מהם ישלים את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ויזכה לחיי העולם הבא.

אמרו חז"ל (סנהדרין ק"א, א) על הפסוק (ישעיה ה, יד), "לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק", "אמר ריש לקיש, למי שמשייר אפילו חוק אחד", שאם מחסיר אפילו רק מצוה אחת יורד לשאול ח"ו.

ולכאורה קשה, האין אפשר לקיים את כל תרי"ג המצוות, הרי ישנן מצוות שאינן שייכות לכל ישראל. אלא כיון ש"כל ישראל ערבים זה בזה" (סנהדרין כו, ב), לכן מצד הערבות נזקקים גם המעשים טובים של כולם זה לזה, וביחד זוכים כל ישראל לעולם הבא וניצולים מדינה של גיהנם.

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל צ"ל רייכלס אב"ד שואפי, חותנו של רבינו הילל הזקן צ"ל אב"ד אייבשיץ

ביאור הדרשה על הקדמת אם לאב במצות מורא

איש אמו ואביו תיראו.

ואמו חייבין בכבוד אביו, עכ"ל המשנה. והיינו בעוד אמו נשואה לאביו, כנ"ל (מהרש"א ח"א שם). ויש להבין, מנא לן דשקולים הם, דילמא הוא דוקא כמו שכתוב בתורה. בכיבוד, האב קודם. ובמורא, האם קודמת.

אמנם זה אינו, דבשלמא לגבי כיבוד שייך לדון על הקדמה, כיון דאיזהו כיבוד, מאכילו ומשקהו (קידושין לא), וכד', ובסיפוק צרכים אלו שייך להקדים אחד לשני. אבל לגבי מורא, לא יושב במקומו ולא סותר את דבריו (שם), לא שייך בזה דין קדימה. ואם כן על כרחך, מה שהקדימה התורה אם לאב לגבי מורא, אינו משום דין קדימה. אלא לומר, שחומרת מצות מורא שווה כלפי שניהם, שהרי מצונו שלגבי כיבוד נאמר להיפך.

ואת זה בא רבי ללמדנו, שאת ההלכה של שניהם שווים, אפשר ללמוד משינוי הסדר בפסוקים, רק כפי שכתוב לפנינו. אבל אם היה כתוב להיפך, 'כבוד את אמך ואת אביך', 'איש אביו ואמו תיראו', אע"פ ששינה הכתוב בין כבוד למורא, לא היינו לומדים ששניהם שווים. אלא היינו חושבים שבדוקא הוא, שיש יותר חיוב לכבוד את האם, כי משדלתו בדברים [והיינו בנתגרה, כשכבר לא שייכת הסברה של "אתה ואמך חייבים בכבוד אביך"], והחיוב לירא מהאב הוא יותר גדול, כי מלמדו תורה. ודו"ק וקל להבין.

פירש רש"י, כאן הקדים אם לאב, לפי שגלוי לפניו, שהבן ירא את אביו יותר מאמו. ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו, שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים.

ומקור הדברים במסכת קידושין (דף לז), תניא רבי אומר, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם וכו', לפיכך הקדים הקב"ה מורא האם למורא האב. ועוד מצינו בגמרא (שם לא), שאל בן אלמנה אחת את רבי אליעזר, אבא אומר השקיני מים, ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם. אמר ליה, הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך. בא לפני רבי יהושע, אמר לו, כך. אמר לו, רבי, נתגרשה מהו. אמר ליה, מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה וכו'. ופירש רש"י, ולא צריך אתה למעשה, אלא ללמוד באת. ואני אומר לך, שכבוד שניהם שווה עליך, ע"ש היטב.

וכן שנינו בסוף מסכת כריתות (דף כח), האב קודם לאם בכל מקום, יכול מפני שכיבוד האב קודם על כיבוד האם, ת"ל 'איש אמו ואביו תיראו', מלמד ששניהם שקולים. אבל אמרו חכמים, האב קודם לאם בכל מקום, מפני שהוא

לעילוי נשמת מרת מרים רחל ב"ר חיים יחזקאל (לאזור) בנימין ע"ה נלב"ע י"ד אייר תשמ"ח תנצב"ה

נא להתפלל וללמוד לזכות הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קדוש הילולים בהקדמה)